ॐ

श्री महाकालीस्तुति

પ્રકાશક:

શ્રી વીલે પારલે નવરાત્ર મહોત્સવ

સંવત ૧૯૮૩ સન ૧૯૨૭

મૂલ્ય એક આનો

નિવેદન

સ્તુતિ બોલવામાં તથા સમજવામાં સરળતા લાવવા માટે આ સ્તુતિ પ્રકટ કરવામાં આવે છે. શ્રી. મોહનલાલ નર્ભેયરામ શાસ્ત્રીએ સ્તુતિનો અનુવાદ કરી આપી જે અનુકૂળતા સાધી દીધી છે તે માટે તેમનો આભાર માનીએ છીએ. છપામણીખર્ચને પહોંચી વળવા જ મૂલ્ય રાખવામાં આવ્યું છે.

વીલે પારલે, ગાંધી દ્વાદશી, ૮૩ } લિ૦ મંત્રીઓ.

ऋषिरुवाच ॥

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये
तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ॥
तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा
वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ २ ॥

देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या
निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ॥
तामंबिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां
भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥३॥

यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननंतो
ब्रह्मा हरश्च नहि वक्तुमलं बलं च ॥
सा चण्डिकाखिलजगत्परिपालनाय
नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥ ४ ॥

या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः
पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥
श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जा
तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम् ॥ ५ ॥

किं वर्णयाम तव रूपमचिंत्यमेत-
त्किं चातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ॥

ઋષિ બોલ્યા:   ॥ ૧ ॥

ઇન્દ્રાદિ દેવગણ તે સુબલી દુરાત્મા
દેવીતણા પ્રબલ તેજ થકી હણાતા
શ્રીને સ્તવે પ્રણમી નમ્રવિનમ્ર ભાવે
વાણીવડે પુલકિતે અતિ ચારુદેહે. ॥ ૨ ॥

જે મૂર્તિ છે સકલ દેવતણી સુશક્તિ
જે દેવીથી જગત વિસ્તૃત વ્યાપ્ત છે આ
જે માત છે અખિલદેવમહર્ષિપૂજ્ય
પ્રીતે પ્રણામ જગદંબ કરો સહાય. ॥ ૩ ॥

જેનો અનૂપમ પ્રભાવ અનંત શક્તિ
બ્રહ્મા અશક્ત કથવા શિવ ને અનંત
તે ચંડિકા સકલ આ જગ રક્ષવાને
ચિત્તે ધરો અશુભ ભીતિ વિનાશ કાજે ॥ ૪ ॥

જે લક્ષ્મી છે સુકૃતિના ઘરમાં અલક્ષ્મી
પાપીતણા સુમતિના હૃદયે સુબુદ્ધિ
લજ્જા કુલીન નરની સુજનોની શ્રદ્ધા
દેવી હજો નમન રક્ષ તું વિશ્વ સર્વ ॥ ૫ ॥

શું વર્ણવાય તુજ રૂપ અચિન્ત્ય દુર્ગે!
તારાં પરાક્રમ સુરારિવિદારનારાં

किं चाहवेषु चरितानि तवातियानि
सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ॥ ६ ॥
हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषै-
र्न ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा ॥
सर्वाश्रयाखिलमिदं जगदंशभूत-
मव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥ ७ ॥
यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन
तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि ॥
स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतु-
रुच्चार्यसे त्वमत एव जनैः स्वधा च ॥ ८ ॥
या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहाव्रता त्व-
मभ्यस्यसे सुनियतेंद्रियतत्त्वसारैः ॥
मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषै-
र्विद्यासि सा भगवती परमा हि देवी ॥ ९ ॥
शब्दात्मिका सुविमलर्ग्यजुषां निधान-
मुद्गीथरम्यपदपाठवतां च साम्नाम् ॥
देवि त्रयी भगवती भव भावनाय
वार्तासि सर्वजगतां परमार्तिहंत्री ॥ १० ॥

તારાં ચરિત્ર રણમાં બહુ ઉગ્ર ભાસે
દેવી સદા અસુરદેવગણો વિષે હા. ॥ ૬ ॥

હેતુ સમસ્ત જગની ત્રિગુણા તમે છો
જાણી શકે ન તમને હર વિષ્ણુ દેવ
સર્વાશ્રયે જગત આ તવ અંશરૂપ
અવ્યાકૃતાજ પરમા પ્રકૃતિ તું આદ્યા ॥ ૭ ॥

જેના ઉદીરણસ્વરેય સમસ્ત દેવો
તૃપ્તિ લહે સકલયજ્ઞમહિં, ભવાની
સ્વાહા તમે, પિતૃગણોતણી તૃપ્તિ હેતુ
માટે સ્વધા પણ તમે મુનિયો વદે છે ॥ ૮ ॥

જે મુક્તિ હેતુ અવિચિંત્ય મહાવ્રતા તું
અભ્યસ્ય છે ભવ વિષે યતિયો કથે છે
મોક્ષાભિલાષી મુનિયો હતસર્વદોષો
વિદ્યા તમે ભગવતી પરમેશ દેવી. ॥ ૯ ॥

શબ્દાત્મ છો વિમલ ઋગ્ યજુનું નિધાન
ઓંકાર રમ્ય પદ સામતણું તમે છો
વાર્તા તમે ભગવતી ત્રયી તો તમે છો
અર્પો સુભાવ જગને ભવદુ:ખહન્ત્રી ॥ ૧૦ ॥

मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा
दुर्गासि दुर्गभवसागरनौरसंगा ॥
श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा
गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११ ॥

ईषत्सहासममलं परिपूर्णचंद्र-
बिम्बानुकारि कनकोत्तमकांति कांतम् ॥
अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरुषा तथापि
वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ॥ १२ ॥

दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकराल
मुद्यच्छशांकसदृशच्छवि यन्न सद्यः ॥
प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं
कैर्जीव्यते हि कुपितांतकदर्शनेन ॥ १३ ॥

देवि प्रसीद परमा भवती भवाय
सद्यो विनाशयासि कोपवती कुलानि ॥
विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेत-
न्नीतं बलं सुविपुलं महिषासुरस्य ॥ १४ ॥

ते संमता जनपदेषु धनानि तेषां
तेषां यशांसि न च सीदति बंधुवर्गः ॥

મેધા તમે અખિલશાસ્ત્રસુજાણકાર
દુર્ગા અસંગ ભવસાગર નાવ રૂપ
શ્રી કૃષ્ણના હૃદયમાં વસનાર લક્ષ્મી
ગૌરી તમેજ શશિમૌલિ તણી પ્રતિષ્ઠા ॥ ૧૧ ॥

જાણે સુહાસ્ય પરિપૂરણ ચંદ્રબિંબ
કાંતિવડે વિલસતું અતિ સ્વર્ણરૂપ
આશ્ચર્યકારિ સુમનોહર આસ્ય તારૂં
પેખ્યું તથાપિ મહિષાસુરનો પ્રહાર ॥ ૧૨ ॥

દેવી તમારૂં મુખ તે ભ્રકુટીકરાલ
જાણે શશાંક ઉગતો દિશ પૂર્વમાંય ।
જોયું તથાપિ મહિષે નહિ પ્રાણ છાંડયા
જીવાય ક્રુધ્ધ યમરાજ વિલોકને કે ॥ ૧૩ ॥

દેવી અનુગ્રહ કરો નિજ શ્રેય અર્થે
ગુસ્સે થતાં સકલ બાંધવ નષ્ટ થાય
જાણ્યું વિદગ્ધ મહિષાસુર સન્ય સર્વ
દેવી તણા પ્રકટ કોપ હુતાશમાંહે ॥ ૧૪ ॥

તે માન્ય છે જગતમાં ધનિકોજ તે છે
તેનીજ કીર્તિ જગમાં નહિ બન્ધુનાશ

धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्यदारा
येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ॥ १५ ॥

धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्मा-
ण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ॥
स्वर्गं प्रयाति च ततो भवतीप्रसादा-
ल्लोकत्रयेपि फलदा ननु देवि तेन ॥ १६ ॥

दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजंतोः
स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि ॥
दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या
सर्वोपकारकरणाय सदार्द्रचित्ता ॥ १७ ॥

एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखं तथैते
कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ॥
संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयान्तु
मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि देवि ॥ १८ ॥

दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म
सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम् ॥
लोकान्प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूता
इत्थं मतिर्भवति तेष्वहितेषु साध्वी ॥ १९ ॥

તેનાં સુરક્ષિત અપત્ય, કલત્ર, આત્મા
જેને સદા ભગવતી સુપ્રસન્ન દેવી ॥ ૧૫ ॥

કર્મો સદાય સઘળાં શુભ ધર્મયુક્ત
જે પુણ્યશાળી જન ભાવથી આચરે છે
તારા પ્રસાદ થકી તે જન સ્વર્ગ પામે
દેવી તમેજ ફલદા ત્રણ લોક માંહિ ॥ ૧૬ ॥

દુર્ગે હરો સકલજંતુ તણી સુભીતિ
સ્વસ્થો સ્મરે મતિ સુનિર્મલ દેવિ અર્પો
દારિદ્રય દુઃખ ભયહારક કોણ બીજું
સર્વોપકાર કરવા નિત આર્દ્ર ચિત્તે ॥ ૧૭ ॥

દૈત્યો હણાય જગને સુખ તો મળે છે
સેવે ભલે નરકમાં વસવા સુપાપો
સંગ્રામમાં મરણ મેળવી સ્વર્ગ પામે
માની તમે અસુર નાશ સદા કરો છો ॥ ૧૮ ॥

દૃષ્ટિ થકી અસુર ભસ્મ નહિ કરો ને
પ્રેરો સ્વશત્રુ હણવા અતિ તીવ્ર શસ્ત્ર
દુર્ગે સુરારિગણ શસ્ત્ર પવિત્ર થાય
સ્વર્ગે વસે સુમતિ એમ ઉરે ધરો છો ॥ ૧૯ ॥

खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
शूलाग्रकांतिनिवहेन दृशोऽसुराणाम्
यन्नागता विलयमंशुमदिंदुखंड-
योग्याननं तव विलोकयतां तदेतत् ॥ २० ॥

दुर्वृत्तवृत्तशमनं तव देवि शीलं
रूपं तथैतदविचिंत्यमतुल्यमन्यैः ॥
वीर्यं च हंतृ हृतदेवपराक्रमाणां
वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥ २१ ॥

केनोपमा भवतु तेस्य पराक्रमस्य
रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि कुत्र ॥
चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा
त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेऽपि ॥ २२ ॥

त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशनेन
त्रातं त्वया समरमूर्धनि तेपि हत्वा ॥
नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्त-
मस्माकमुन्मदसुरारिभवं नमस्ते ॥ २३ ॥

शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ॥
घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिःस्वनेन च ॥२४॥

જે ખડ્ગની વિપુલ કાંતિ અતિ સ્ફુરે છે
તેવું ત્રિશૂલ અતિ ઉગ્ર સદા ધરો છો
તે જોઈ દૃષ્ટિ અસુરોની ન નાશ પામી
આશ્ચર્ય એ ન મુખતેજપ્રતાપલીન ॥ ૨૦ ॥

ચારિત્ર્ય જે અશુભ કૃત્ય શમાવનાર
તેવું અનૂપમ સુરૂપ અચિંત્ય દેવી
દુર્ગે પરાક્રમ સુરારિવિઘાતકારી
વૈરી પરે પણ સદાય દયા ધરો છો ॥ ૨૧ ॥

કોની અપાય ઉપમા બલ છે અતુલ્ય
જે રૂપ શત્રુ ભયકારિ પ્રહારિ ક્યાંક
ચિત્તે દયા સમરનિષ્ઠુરતા ધરંતાં
દેવી તમેજ, વરદા ત્રણલોક માંહિ ॥ ૨૨ ॥

ત્રૈલોક્ય આ અખિલ શત્રુ તણા વિનાશે
રક્ષ્યું તમે સમરભૂમિ મહીં હણીને
વૈરી ગયા ત્રિદિવમાં ભય અસ્ત પામ્યું
દુર્ગે ભવાનિ જગદંબ નમો નમસ્તે ॥ ૨૩ ॥

શૂલથી રક્ષજો દેવી, રક્ષજો એમ ખડ્ગથી
ઘંટાના નાદથી રક્ષો ધનુર્જ્યા શબ્દથી તથા ॥ ૨૪ ॥

प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ॥
भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २५ ॥
सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥
यानि चात्यंतघोराणि तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् २६॥
खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेम्बिके ॥
करपल्लवसंगीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ २७ ॥
ऋषिरुवाच ॥ २८ ॥
एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ॥
अर्चिता जगतां धात्री तथा गंधानुलेपनैः ॥ २९॥
भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैः सुधूपिता ॥
प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान्प्रणतान्सुरान् ॥३०॥
देव्युवाच ॥ ३१ ॥
व्रियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोऽभिवांछितम् ३२
देवा ऊचुः ॥ ३३ ॥
भगवत्या कृतं सर्वं न किंचिदवशिष्यते ॥
यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः ॥ ३४ ॥
यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि ॥
संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः॥३५॥

પૂર્વે રક્ષો પશ્ચિમે ને ચંડિકે રક્ષ દક્ષિણે
ભમાવી ઉત્તરે આત્મ–ત્રિશૂલ રક્ષ ઈશ્વરી ॥ ૨૫ ॥

તમારાં સૌમ્ય જે રૂપો ત્રૈલોક્યે ગતિશીલ છે
અને જે ઘોર અત્યંત તેથી રક્ષો અમો, મહી ॥ ૨૬ ॥

ખડ્ગ શૂલ ગદાઓને જે અસ્ત્રો તવ અંબિકે
કરપલ્લવ સોહંતાં તે વડે રક્ષ સર્વદા ॥ ૨૭ ॥

ઋષિ બોલ્યા: ॥ ૨૮ ॥

નન્દનવનપુષ્પોથી સ્તવાયાં દિવ્ય અંબિકા
અર્ચાર્યાં જગની માતા તથા ગંધાનુલેપને ॥ ૨૯ ॥

ભક્તિથી સર્વ દેવોએ ધૂપાવ્યાં દિવ્ય ધૂપથી
વદે પ્રસન્ન સુમુખે નમેલા સર્વ દેવને ॥ ૩૦ ॥

વદ્યાં દેવી ॥ ૩૧ ॥

વર માગો તમે સર્વે અભિવાંછિત ચિત્તમાં ॥ ૩૨ ॥

વદ્યા દેવો ॥ ૩૩ ॥

સર્વ કાર્ય કર્યું આપે ન કાંઈ અવશેષ છે
મહિષાસુરને માર્યો અમારા દુષ્ટ શત્રુને ॥ ૩૪ ॥

છતાંયે વર દેવાનું યોગ્ય ધારો મહેશ્વરી
સ્મરણે સ્મરણે દુર્ગે દુઃખો સર્વ હરો તમે ॥ ૩૫ ॥

यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ॥
तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादिसंपदाम् ॥ ३६ ॥
वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके ॥ ३७ ॥
ऋषिरुवाच ॥ ३८ ॥
इति प्रसादिता देवैर्जगतोर्थे तथात्मनः ॥
तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवांतर्हिता नृप ॥ ३९ ॥
इत्येतत्कथितं भूप संभूता सा यथा पुरा ॥
देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहितैषिणी ॥ ४० ॥
पुनश्च गौरीदेहात्सा समुद्भूता यथाभवत् ॥
वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुंभनिशुंभयोः ॥ ४१ ॥
रक्षणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ॥
तच्छृणुष्व मयाख्यातं यथावत्कथयामि ते ॥४२॥
ह्रीं ॐ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे
देवीमाहात्म्ये शक्रादिस्तुतिर्नाम चतुर्थः ॥ ४ ॥

જે મનુષ્ય સ્તુતિથી આ સ્તવશે માત અંબિકે
મેળવે સુખસંપત્તિ તથા અતુલ વૈભવ ॥ ૩૬ ॥

અમારી ઉન્નતિ અર્થે પ્રસન્ન અંબિકે થજો. ॥ ૩૭ ॥

ઋષિ બોલ્યા: ॥ ૩૮ ॥

સુપ્રસન્ન થયાં દેવી દેવોના, જગના હિતે;
અંતર્ધાન થયાં કાલી 'તથા' એમ કહી નૃપ ! ॥ ૩૯ ॥

પ્રકટયાં જેમ એ પૂર્વે રાજન્ તે વર્ણવ્યું તને
દેવી દેવશરીરોથી સંસારહિતકારિણી ॥ ૪૦ ॥

પાર્વતીદેહથી બીજી જેમ ઉત્પત્તિ તેમની
હણવા દુષ્ટદૈત્યોને તથા શુંભ નિશુંભને ॥ ૪૧ ॥

લોકોના રક્ષણો કાજે દેવોની ઉપકારિણી
શ્રવણે ધાર આખ્યાન સાચે સાચું કહું તને ॥ ૪૨ ॥

માર્કંડેય પુરાણ વિષે સપ્તશતીના અંતરભાગે શક્રાદયસ્તુતિના નામે ચતુર્થ અધ્યાય આ પૂર્ણ થાય.

અનુવાદક: **મોહનલાલ નિર્ભયરામ શાસ્ત્રી**

વ્યાપી રહ્યાં માત અસંખ્ય રૂપે,
ગાજે દિશાઓ જયકીર્તિ ઘોષે;
પ્રેરો, નિભાવો સત કાર્ય નિત્યે,
કલ્યાણકારિ ! ભયહારિ ! ભવારિ અંબે !

ધી લેડી નૉર્થ કોટ હિન્દુ ઑર્ફનેજ કે. એન. સેલર પ્રેસ
૩, ચોપાટી રોડ મુંબાઈ નં૦ ૭ માં
જાદવજી પીતાંબર ઠક્કરે છાપ્યું
અને
ગોકુળભાઈ દોલતરામ ભટ્ટ—સહમંત્રી, શ્રી વીલે પારલે નવરાત્ર મહોત્સવ—વીલે પારલેથી પ્રસિદ્ધ કર્યું.